

PRIKAZI

FINANCIJSKE TEME I DILEME – DOPRINOS RASPRAVI O FINANCIJSKIM REFORMAMA U ZEMLJAMA U TRANZICIJI, Pero Jurković, 2006, Ekonomski fakultet Zagreb i Mikrorad, Zagreb, 276 str.

Prikaz*

Hrvatska je posljednjih dvadeset godina prošla trnoviti put od samoupravnog socijalizma do osamostaljenja i prelaska na tržišnu ekonomiju, zatim razdoblje agresivnog rata te procesa tranzicije, koji još uvijek traje. Prelazak na tržišnu ekonomiju značio je niz prilagodbi i reformi unutar financijskog sustava, sve u funkciji gospodarskog razvoja te maksimiziranja društvenog blagostanja.

Knjiga *Financijske teme i dileme* prof. dr. Pere Jurkovića, kao što sam naslov kaže, svojevrsan je doprinos raspravi o financijskim reformama u tranzicijskim zemljama, te čini cjelinu u kojoj je sa svih aspekata zahvaćena problematika hrvatskog financijskog sustava posljednjih dvadeset godina. Knjiga, točnije zbirka izabranih radova, sadržava prije svega autorove znanstvene radove, ali i intervjuje, te razne druge priloge nastale od 1985. do 2005. godine. U tom razdoblju autor je aktivno sudjelovao u razvoju i reformi hrvatskoga financijskog sustava kao redoviti profesor Ekonomskog fakulteta u Zagrebu, guverner Hrvatske narodne banke te savjetnik predsjednika Republike. Autorova svestranost i stručnost pridonijela je nastanku niza radova vezanih za javne financije, fiskalnu i monetarnu politiku, financijske institucije i tržišta, odnosno uz financijski sustav u cjelini.

Knjiga se sastoji od 21 priloga, od kojih je 8 na engleskom jeziku. Prilozi nisu posebno grupirani, ali se mogu podijeliti prema razdobljima u kojima su nastali, te prema užoj tematici koju obrađuju.

Prvu skupinu priloga čine radovi iz razdoblja prije osamostaljenja koji se bave financijskom problematikom s tadašnjega samoupravnog aspekta. U ovu se skupinu ubrajaju i radovi s početka 1990-ih, odnosno iz vremena stjecanja samostalnosti. Ističu se radovi sa šireg područja javnih financija koji se mogu podijeliti u dvije podskupine. Prvu čine radovi koji obrađuju problematiku fiskalnog sustava i fiskalne politike: *Designing a Tax System to Promote Structural Change*, *Jugoslavenski fiskalni sustav krajem osamdesetih godina*, *Financijski sustav u svjetlu ukupnih promjena gospodarskog sustava*, *Mogućnosti doprinosa fiskalne i monetarne politike u rješavanju problema gospodarske stabiliza-*

* Primljeno (*Received*): 3.7.2006.

Prihvaćeno (*Accepted*): 2.8.2006.

cije i razvoja¹, *Oporezivanje poduzeća u funkciji razvoja*, *Porezna politika te Konceptija izgradnje fiskalnog sustava u Hrvatskoj*. Drugu podskupinu čine radovi s područja financiranja društvenih djelatnosti: *A New Approach to Financing Social Services in a Socialist Self-managing Country*, *Ekonomski aspekti zdravstva i zdravstvene zaštite*, *Value for Money in Diabetes Care* te *Ekonomsko-teorijski aspekti socijalnog osiguranja*.

Odmah iz naslova vidljivo je da prevladavaju teme koje se bave problemima tadašnjega poreznog sustava te problemima izgradnje novoga poreznog sustava, prikladnijeg tržišnom gospodarstvu. Cjeloviti se fiskalni sustav također promatra u svjetlu ukupnih promjena toga vremena, koje su karakterizirale visoka inflacija i potreba za stabilizacijom gospodarstva i strukturnim promjenama. Drugu podskupinu čine radovi s problematikom financiranja društvenih djelatnosti, prije svega zdravstvene zaštite, čijim se proučavanjem autor intenzivnije bavio tijekom svojeg znanstvenoistraživačkog rada, te uz navedene radove objavio još nekoliko knjiga i udžbenika s tog područja.

Drugu skupinu radova čine radovi nakon osamostaljenja, odnosno radovi koji izravno obrađuju financijsku reformu i proces tranzicije u Hrvatskoj: *Financial Reforms in Croatia*², *Constraints of Monetary Policy for Transition Economies*, *The Financial System of Small Countries in Conditions of Globalization*, *Globalization and Taxation*, *Banking System Development in Croatia*³, *Interakcija fiskalne i monetarne politike s posebnim osvrtom na ulogu načina financiranja javnog duga u aprecijaciji tečaja*, *Fiskalna politika u Hrvatskoj u razdoblju 1994.-2000. godine*, *Stabilnost valute nije sve ali je pretpostavka za sve*, *Još jednom o strategiji gospodarskog razvoja Hrvatske* te *Hrvatski identitet i gospodarski interesi u procesu globalizacije*.

Pojam financijske reforme potrebno je promatrati u najširem smislu jer kao što je iz samih naslova vidljivo, radovi obuhvaćaju različita financijska područja kao što su monetarna politika, bankarstvo, oporezivanje i fiskalna politika. U svim je radovima naglašen proces tranzicije, a kako je s godinama taj proces polako odmicao, sve su učestalije bile teme vezane za globalizaciju i stalni problem gospodarskog razvoja. Osim glavnine radova s područja javnih financija, što je autorovo matično područje, prof. Jurković nam je ponudio niz radova o monetarnoj politici i bankarstvu, a jedna od tema koju je vrijedno posebno spomenuti jest ona vezana za tečaj i stabilnost valute.

Prof. Jurković je kao znanstvenik i stručnjak za financije imao priliku izravno sudjelovati u stvaranju hrvatske države i njezina financijskog sustava. Naš se financijski sustav i dalje razvija, te nailazi na nove izazove. Sigurno je da je prof. Jurković ugradio dio sebe i svog znanja u njega, a ova je knjiga dokaz toga, te će sigurno pomoći svima koji budu sudjelovali u daljnjem razvoju hrvatskoga financijskog sustava.

Sama publikacija nije tiskana za komercijalne svrhe pa ju je moguće pronaći uglavnom u knjižnicama ekonomskih fakulteta, u knjižnicama znanstvenoistraživačkih instituta s područja ekonomije, financija, zdravstva, te u knjižnicama ostalih ekonomskih i financijskih institucija kao što su banke i razni zavodi. Radovi se mogu pronaći i u zase-

¹ Suautor Guste Santini.

² Suautor Marko Škreb.

³ Suautori Mate Babić i Velimir Šonje.

bnim publikacijama i časopisima, ali mnogi su naslovi strana izdanja i time nedostupni većini hrvatske znanstvene i stručne javnosti.

Zbog svega navedenog, knjiga će poslužiti svima koji se bave financijama, posebno mladim znanstvenicima koji se, nasreću, nisu susretali s većinom problema vezanih za ondašnji sustav, tranziciju i razvoj hrvatskoga financijskog sustava. Poklonivši mi knjigu, autor mi je napomenuo kako je njezin cilj pružiti još jedan uvid u probleme financijskog sustava i financijske politike u tranzicijskim zemljama, te kako se nada da će se kritičkom analizom njezina sadržaja pridonijeti daljnjoj raspravi o toj inače vrlo složenoj i zanimljivoj materiji. Ulaženjem u detaljnije prikaze pojedinih radova ovaj bi se tekst znatno odužio, a nepošteno bi bilo nekom radu dati prednost pred drugima. Stoga prepuštam čitateljima da svatko u knjizi pronađe temu iz svog užeg područja rada, te je, prema želji samog autora, kritički analizira i obuhvati u svom samostalnom radu.

Hrvoje Šimović